

Asia: VN/7491/2024

Vanhojen metsien kriteerit Suomessa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Olemme tutustuneet hallituksen esitykseen Suomen kansallisiksi vanhan metsän kriteereiksi ja toteamme niistä seuraavaa:

Luontoliitto katsoo, että ehdotetut kriteerit sekä niiden valmisteluprosessi eivät ole hyväksyttävät. Vaadimme, että kriteerit palautetaan uudelleen valmisteltavaksi. Kriteerit ovat liian tiukat eivätkä siksi palvele päämääräänsä luontokadon pysäyttämiseksi. Esityksessä ehdotetaan kriteerit täyttäväksi vain metsiä, joita ei Suomesta pääsääntöisesti edes löydy. Esitetyt kriteerit on tarkoituksella määritelty sellaisiksi, että ne eivät johda lisäsuojeluun.

Valmisteluprosessi ei myöskään ole ollut niin avoin ja osallistava kuin sen olisi pitänyt olla. Valtion maiden metsien kartoitusprosessin on oltava avoin ja julkisesti toteutettu. EU komission ohjeiden mukaan vanhojen metsien tunnistamisessa käytettävien menetelmien tulisi perustua tieteeseen ja olla julkisesti saatavilla. Ympäristöjärjestöjen ja muiden toimijoiden keräämät tiedot on otettava täysimääräisesti huomioon kartoituksessa. Lisäksi tieto kartoitusmenetelmistä ja -tuloksista on oltava julkisesti saatavilla sekä kriteerit täyttävien että täyttämättömien kohteiden osalta. Nyt tilanne on se, että maasto-ohjetta ei ole julkistettu kriteerien ollessa kommentoilla. Maasto-ohjeella tulee kuitenkin olemaan merkittävä vaikutus lopulliseen suojelun määrään.

Luontoliitto katsoo, että puuston ikärajoja ja kuolleen puun määrää koskevat kriteerit ovat liian korkeat. Nämä kriteerit ovat EU:n biodiversiteettistrategian vastaisia, sillä ne eivät ole aidosti kattavia, eivätkä ne johda suojelun tarpeessa olevien metsien suojeluun. Nykyinen liian tiukka lahoppuun määrävaatimus rajoittaa tarpeettoman paljon kriteereihin sopivien metsien määrää, ja kriteerien asettamaa kuolleen puun määrää ei löydy edes monista nykyisin suojelluista metsistä. Lajien häviämisen pysäyttämiseksi kriteerejä on alennettava ja suojelualuiden välisiä yhteyksiä ja metsäkäytäviä on vahvistettava.

Nykyisiä kriteerejä on perusteltu julkisuudessa maanomistajien oikeuksilla sekä taloudellisilla ja tuotannollisilla tekijöillä, mutta kriteerien on perustuttava ennen kaikkea tieteeseen ja niiden on kyettävä palvelemaan merkitystään luonnon monimuotoisuuden turvaajana. Sen sijaan ehdotetut kritiikit on heikennetty palvelemaan ensisijaisesti poliittisia ja taloudellisia intressejä.

Jos ehdotetut kriteerit valitaan eikä niitä muuteta, suuri määrä rakennepiirteiltään ja lajistoltaan suojelunarvoista metsää jää suojelun ulkopuolelle, eikä Suomi näin ollen täyttäisi EU:n biodiversiteettistrategian lupauksiaan.

Suomi on sitoutunut noudattamaan Euroopan unionin biodiversiteettistrategiaa, jonka tavoitteena on suojella tiukasti kaikki jäljellä olevat luonnontilaiset ja vanhat metsät. Aidosti kattava luonnontilaisten ja vanhojen metsien suojelu on välttämätöntä, jotta luonnon köyhtyminen voidaan pysäyttää vuoteen 2030 mennessä. Tähän Suomi on sitoutunut. Suurin osa Suomen uhanalaisista lajeista on riippuvaisia metsäisistä elinympäristöistä (<https://punainenkirja.laji.fi/>). Metsien luontotyypeistä 76 % on uhanalaisia ja niiden luonnontila on heikentynyt, mikä heikentää luonnon monimuotoisuutta. Biodiversiteettistrategiassa todetaan, että jäsenvaltioiden on tehtävä oma osuutensa - Suomella on velvollisuus suojella boreaalisia metsiään. Tätä suojelua ei voi korvata muualla EU:ssa. Metsien suojelun tarkoituksena on turvata metsälajien elinympäristöt.

EU:n biodiversiteettistrategia 2030 velvoittaa Suomea suojelemaan lailla 30 prosenttia maa- ja merialueista, suojelemaan tiukasti 10 prosenttia edellä mainituista alueista ja suojelemaan tiukasti kaikki luonnontilaiset metsät ja vanhat metsät. Suojelu on aloitettava valtion omisteisista metsistä. Lisäksi on kuitenkin löydettävä keinoja suojella myös yksityisiä vanhoja metsiä. Luonnoksessa todetaan lyhyesti, että yksityismaiden vanhojen metsien suojelu toteutetaan METSO-ohjelman avulla - mikä tarkoittaa, että tälle ohjelmalle on annettava enemmän rahoitusta ja mainontaa. METSO-ohjelman kohteita valittaessa on varmistettava myös kytkeytyneisyys. Ohjelmalle tulisi asettaa tavoite, että kaikki vapaaehtoisessa ohjelmassa tarjotut vanhat metsät suojellaan.

Luontokadon pysäyttämiseksi suojelun tulee olla maantieteellisesti kattavaa – pohjoisen metsiä ei voida suojella etelässä ja päin vastoin. Suurin suojelutarve on kuitenkin Etelä-Suomessa, jossa vain kolme prosenttia metsistä on suojeltu tiukasti. Toisaalta myös Saamenmaalla on tiedossa monia tiukan suojelun ulkopuolella olevia metsiä, jotka pitäisi saada suojelun piiriin. Lisäksi haluamme muistuttaa, että Saamenmaalla suojelu täytyy tehdä vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen perusteella.

Eskelinen Riku
Luonto-Liitto ry

Mikkola Reija
Luonto-Liitto ry - Luontoliiton metsäryhmä